

Міністерство освіти і
науки, молоді та спорту України

Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника

Юридичний інститут

Івано-Франківський обласний осередок Асоціації
кримінального права України

Політика в сфері боротьби зі злочинністю

Матеріали Всеукраїнської науко-
во-практичної конференції
(1-2 березня 2013 року)

м. Івано-Франківськ, 2013

Оргкомітет та редакційна колегія:

Фріс Павло Львович – завідувач кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Заслужений діяч науки і техніки України, академік АН ВО України, доктор юридичних наук, професор

Микитин Юрій Іванович – заступник директора Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент

Загурський Олександр Богданович - доцент кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, кандидат юридичних наук, доцент

Козич Ігор Васильович – старший викладач кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат юридичних наук

П68 Політика в сфері боротьби зі злочинністю [текст] : *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (1-2 березня 2013 року, м.Івано-Франківськ)*. - Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. - 307 с.

У збірник включені статті і тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Політика в сфері боротьби зі злочинністю», яка відбулася 1-2 березня 2013 року на базі Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Висвітлюються результати наукових досліджень проблем кримінально-правової, кримінально-процесуальної, кримінально-виконавчої та кримінологічної (профілактичної) політики, а також інші аспекти політики Української держави в сфері боротьби зі злочинністю.

Теоретичні положення і практичні рекомендації учасників конференції щодо удосконалення різних підсистем політики в сфері боротьби зі злочинністю стануть вагомим кроком на шляху розвитку правової думки та законодавчого процесу.

Для студентів, слухачів, курсантів юридичних інститутів та факультетів науковців, практичних працівників та всіх зацікавлених осіб.

© Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2013

Дуполова І.А., Постернак С.В. Український СІЗО – територія тортур.....249

Особливості кримінологічної (профілактичної) політики 251

Бабенко А.М. Криміногенний «простір» України та кримінологічна політика запобігання злочинності: регіональний вимір.....251

Басиста І. В., Гуцуляк М.Я. Поняття, форми та ознаки злочинності в ОВС.....255

Блажівський Є.М. Криміногенний вплив політики на протидію злочинності: досвід кримінологічного моніторингу258

Йосипів А.О. Взаємозв'язок маргінальних груп та злочинності.....261

Канібер Ю.М. Кримінологічний моніторинг порушень правил торгівлі бензином265

Колодяжний М. Г. Злочинності – громадську протидію (сучасний досвід США)269

Маляр Г.В. Усунення корупціогенних чинників у нормах, що регулюють надання безоплатної вищої освіти в Україні.....271

Медицький І.Б. «Ціна» окремих видів покарань для українського суспільства: у продовження дискусії.....274

Петечел О.Ю. Психологічні аспекти віктимної поведінки неповнолітніх жертв злочину.....277

Пряхіна Н.О. Девіантна поведінка неповнолітніх як наслідок насильства щодо них.....279

Телефанко Б.М. Призначення покарання і рівень рецидивної злочинності282

Шеремет О.С. Багатогранність участі місцевої громади у запобіганні злочинам284

Соловій О.Я. До питання про види негативної посткримінальної поведінки287

Туз Н.Д. Недоліки сімейного виховання як основа формування особи неповнолітнього злочинця.....291

Відомості про авторів 294

для можливої корупції. Адже норми щодо порядку фінансування з державного бюджету вищої освіти та порядку повернення випускником цих коштів можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень під час їх застосування, можуть створити умови для легітимності корупційних діянь, а також можуть провокувати їх виникнення.

Тож, аби уникнути корупціогенності зазначених норм у сфері надання безоплатної вищої освіти, насамперед, необхідно привести у відповідність норми законодавства до положень Конституції. По-друге, уніфікувати порядок надання безоплатної освіти на конкурсній основі для студентів та курсантів всіх ВНЗ державної та комунальної власності та усунути існуючу нерівність. Як що ж держава не може забезпечити безоплатну вищу освіту, то необхідно з ч.2 ст. 53 Конституції України, в якій йдеться про те, що: «Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах...» вилучити слово «безоплатність». Після цього проекти нормативно-правових актів про повернення коштів за навчання піддати антикорупційній експертизі (відповідно до ст. 13 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції»), та удосконалити, враховуючи вже існуючий досвід конфліктів між колишніми студентами та ВНЗ, яких в судовій практиці накопичилось чимало.

Медицький І.Б.

кандидат юридичних наук, доцент

«ЦІНА» ОКРЕМИХ ВИДІВ ПОКАРАНЬ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: У ПРОДОВЖЕННЯ ДИСКУСІЇ

Чинну систему покарань можна охарактеризувати як спрямовану у бік гуманізації, в тому числі, і через збільшення її обсягу за рахунок появи нових видів. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців (надалі по тексту – в/с), не є новелою КК України, будучи відомим та застосовуваним інститутом. Військові підрозділи, у складі яких відбували покарання порушники військового порядку (переважно – солдати-утікачі), сформовані ще у 1826 році, під час правління імператора Миколи I. Відбуваючи покарання, засуджені працювали на тяжких роботах, займалися різними «солдатськими премудростями нижніх рангів». Після відбуття повного строку покарання та за умови позитивної характеристики з боку командування роти, арештантів могли повернути до армії [4, с.459].

У КК тримання в дисциплінарному батальйоні в/с передбачено санкціями статей 402-407, 409, 411-414 та 421 розділу XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)». Як впливає зі змісту ст.62 КК, аналізований вид покарання призначається у випадках, передбачених кодексом, одночасно норма наділяє суд можливістю (із врахуванням обставин справи та особи засудженого) замінити в/с позбавлення волі на тримання в дис-

дисциплінарному батальйоні, навіть, якщо санкція статті не передбачає такого виду покарання.

Останнім часом у науковій літературі триває дискусія з приводу подальшого існування у системі покарань тримання в дисциплінарному батальйоні. З однієї сторони, реалізація такого кроку може суперечити подальшій гуманізації інституту покарання у кримінальному судочинстві, одним із принципів якого є широке застосування альтернативних позбавленню волі покарань. Суд буде позбавлений можливості застосовувати до засуджених в/с строкової служби менш суворий вид покарання, яким є тримання в дисциплінарному батальйоні [4, с.460]. З іншої ж, – наводяться достатньо переконливі доводи й противниками існування цього «рудименту» колишньої епохи.

Сьогодні у складі Військової служби правопорядку ЗСУ функціонує 1 дисциплінарний батальйон. За часів колишнього СРСР було створено 3 таких підрозділи, у яких відбували покарання солдати строкової служби за проявлену непокору, невиконання наказу, самовільне залишення військової частини, дезертирство, розкрадання зброї, інші злочини. Наявність такої цифри (зважаючи на чисельний склад радянських ЗС та стан тогочасної військової злочинності), по-бічно свідчить про порівняно невелику кількість випадків тримання в дисциплінарних батальйонах. Не змінилася вона радикально і за сучасного стану речей. Так, у 2009 р. за вчинення злочинів було засуджено 558 військовослужбовців (шоста вага – 0,4% від загальної кількості усіх засуджених осіб), у 2010 році – 533 (0,3% відповідно). Найбільш розповсюдженими військовими деліктами є порушення статутних правил взаємовідносин між в/с за відсутності відносин підлеглих, зловживання владою або службовим становищем, перевищення влади або службових повноважень, заволодіння військовим майном, ухилення від військової служби [3, с. 334].

Позиція прихильників виключення аналізованого виду покарання пов'язана, головним чином, із економічними розрахунками затрат, які несе держава, забезпечуючи його виконання. Станом на січень 2012 року, покарання у вигляді тримання у дисциплінарному батальйоні відбувало всього 5 сержантів і солдатів [4]. За даними Головного управління військових прокуратур ІПУ, на порушників військової дисципліни припадає майже у 40 разів більша кількість персоналу, не менше 180 осіб, яким тільки на зарплату щороку виділяється 5,7 млн. гривень.

Перехід до ринкових відносин, загальна криза у сфері виробництва не могли не відбитися на всьому комплексі проблем, пов'язаних з виконанням кримінального покарання у вигляді тримання в дисциплінарних батальйонах, у тому числі на забезпеченні засуджених працею. Дисциплінарні військові частини виявилися незахищеними як соціально, так і економічно. Хоча і до початку реформ дисциплінарні військові частини мали недостатньо могутній потенціал, що головне давало змогу забезпечити працею засуджених, рівень якої залежав від таких об'єктивних причин, як відсутність необхідних спеціальностей у засуджених, труднощі забезпечення матеріально-технічними ресурсами для виробництва [1]. На даний час виробництво є законсервованим і головним чином виховна робота із засудженими зводиться до «політнавчань», стройової підготовки та інших видів [2]. В чому ж тоді полягає відмінність між дисциплінарним батальйоном